

Lehen ala azken geltokia

Jakes Bortairu

AB-KO KIDEA

2017ko urtea mugarri gisa geldituko da Ipar Euskal Herriko historian, haren ezagupen politikoaren lehen urratsa lortua izan baita. Denek ez badute aitortzen ere, nehork ezin du ukatu jendarteko sektore zabalek bere egin duten aldarrikapen horren gauzatzea abertzaletasunaren garaipena ere dela. Haatik, batzuek espero dute urrats esanguratsu honek abertzaletasunaren ilunabarra ekarriko duela Ipar Euskal Herrian. Ukapena eta mespretxua bazterturik, abertzaletasunak (euskal burujabetza eraikitzekeo proiektu gisa ulerturik, frantses eta espainol estatuetatik askatuz) ez luke gehiagofuntsezko justifikaziorik, ez eta ondorioz, etorkizun handirik ere. Lurralde ezagupenak askatasun gosea aseko luke, eta beraz, Bidasoatik iparraldean franko berant garatu zen abertzaletasuna, mugarri bezala geldituko litzateke historian.

Iraganean abertzaletasunaren pizgarria zapalkuntza eta ukapenaren kontzientzia hartzea izan zen (beste herrialde askotan gertatu bezala). Ondorioz abiatutako erresistentziek eta herri mobilizazioek, ekintza armatuak barne, jasan zituzten mespretxuak eta errepresioak haserrea eta elkartasun olatuak sortu zituzten, abertzaletasunaren hedapena elikatuz. Gaur egun, mekanismo horiek desagertzen ari dira. Iparraldeak nolabaiteko existentzia politikoa

badu. Euskara hizkuntza ofiziala izatetik urrun bagara ere, erakunde publikoetan nola edo halako hizkuntza politikak abiatu dira, lehenengo fruituak ekarriz. Preso eta iheslarien arazoak konpondu gabe irauten badu ere, borroka armatua desagertu da. Eboluzio politiko horiek jendartean dagoen euskal kontzientzia kolektiboak (Euskal Herriarekiko atxikimendua, populu berezi baten partaide sentitu eta nahi izatea) indartzen eta hedatzen segituko dutela duda handirik ez da. Besterik da proiektu abertzalearekiko atxikimendua. Lehena bigarrenaren elikagai inportanta bada (ez bakarria haatik), ez du mekanikoki ekartzen. Bihar-etzi zerk elikatuko du burujabetza gogo? Abertzaletasuna ez ote da instituzioen kudeaketan mugatu eta galduko? Historian zehar hainbat alditan gertatu bezala, ez dira gutxiestekoak instituzioetan parte hartzeak dituen joera eta arriskuak: mugimenduen energiaren xurgatzea eta ahalmen eraldatzailearen indargabetzea. Ez ote da *notabilismo* berri batean instalatuko, soilik klase politikoaren berritze eta modernizatze etapa bat markatuz? “Euskal bidea” Iparraldean karrika itsu bilakatzeko arriskua badea? Euskal Elkargo berriak ekartzen dituen epe motz eta ertaineko desafio eta erronka garrantzitsuekin batera Iparraldeko abertzaleek epe luzeagoko bide orria marrazten hasteko badute zer pentsa eta zer egin. ■

Bozka ezazue

Itxaro Borda

IDAZLEA

Azken egunotan, Baionako afixa-guneetan, hizki gorritz eta bi hizkuntzatan agertzen da botoa emateko deia. Aurten dauden hitzorduak ahantziko bagenitu bezala! Agian, askatasun individualaz gozatzen garen hondar hilabeteak ditugu eta maiatzaren 5etik hara bitzita erabat aldatuko zaigu: bistan dena, jauna/anderea, bozkatuko dugula...

Egunsenti batez, lasterka nenbilela, aldarri bixia hurbilagotik miatzeko zortea ukan nuen. Harritua nintzen, sosegatua ere, ez bide zen egoera hain larria, jendetasunak bazuen egoera benetan latzei ihardukitzeko kemena eta indarra: lasai, potxola, irabaziko dinagu Dolores: “*No pasarán!*”

Halatan, 2017ko Baionako Bestetako afixa botoz hautatzera deitzen gintuzten. Urte oroz bezala funtsean. Horrek lehendakaria aukeratzea baino garrantzi handiago bailuen. Etxera eta hiriaren webgunean sartu nintzen bost obrak aztertzekeo: irudietako pertsonaia gehienak gizonezkoak ziren, salbu artista emakumezkoek aurkezturiko bi lanetan. Hain zaila al da paritatea margotzea?

Eroen Uhartea, *snipperrrik* gabe ordea, laburbiltzen zuen obraren alde egin nuen klik bat. Udako beroa, jendetza, jotak Gaztelu Zahar aldean eta ikastolak apailatu taloak amestu nituen berehala.

Ordura arte iraun beharra zegoen. ■